

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 16.5.2007
COM(2007) 255 final

RAPORT AL COMISIEI

RAPORT DE CONVERGENȚĂ 2007 PENTRU CIPRU

(întocmit în conformitate cu articolul 122 alineatul (2) din tratat la cererea Ciprului)

{SEC(2007) 623}

1. OBIECTUL RAPORTULUI

Articolul 122 alineatul (2) din tratat prevede ca, cel puțin la fiecare doi ani sau la cererea unui stat membru care face obiectul unei derogări, Comisia și BCE să prezinte Consiliului un raport cu privire la progresele înregistrate de statele membre în îndeplinirea obligațiilor privind realizarea uniunii economice și monetare.

Prezentul raport a fost întocmit ca răspuns la cererea Ciprului, depusă la 13 februarie 2007. Una dintre anexele tehnice ale prezentului raport (SEC(2007) 623), conține o evaluare mai detaliată a stării de convergență a Ciprului.

Conținutul rapoartelor întocmite de Comisie și BCE este reglementat de articolul 121 alineatul (1) din tratat. Articolul respectiv prevede că rapoartele trebuie să includă o examinare a compatibilității legislației naționale, inclusiv statutul băncii sale centrale naționale, cu articolele 108 și 109 din tratat și cu statutul SEBC și cel al BCE (Statutul SEBC). Rapoartele trebuie de asemenea să stabilească dacă statul membru respectiv a atins un grad înalt de convergență durabilă pe baza îndeplinirii criteriilor de convergență (stabilitatea prețurilor, situația finanțelor publice, stabilitatea ratei de schimb, ratele dobânzilor pe termen lung) și luând în considerare și alți factori menționați în articolul 121 alineatul (1) ultimul paragraf. Cele patru criterii de convergență sunt prezentate pe larg într-un protocol anexat tratatului (Protocolul nr. 21 privind criteriile de convergență).

Prezentul raport examinează numai domeniile în care guvernul Republicii Cipru exercită control efectiv, în conformitate cu Protocolul nr. 10, anexat Actului de aderare din 2003, așa cum s-a procedat și în cadrul celorlalte proceduri pertinente (de exemplu, PDE, Lisabona, participarea la ERM II).

Examinarea compatibilității **legislației naționale**, inclusiv a statutelor băncilor centrale naționale, cu articolele 108 și 109 din tratat și cu statutul SEBC necesită o evaluare a compatibilității cu interzicerea finanțării monetare (articolul 101 CE) și interzicerea accesului privilegiat (articolul 102 CE); consecvența cu obiectivele SEBC [articolul 105 alineatul (1) CE]; independența băncilor centrale (articolul 108 CE) și integrarea băncilor centrale naționale în SEBC (numeroase articole din Tratatul CE și din Statutul SEBC).

Criteriul de stabilitate a prețurilor este definit la articolul 121 alineatul (1) prima liniuță din tratat: „realizarea unui grad înalt de stabilitate a prețurilor [...] rezultă dintr-o rată a inflației apropiată de rata a cel mult trei state membre care au cele mai bune rezultate în materie de stabilitate a prețurilor”.

Articolul 1 din Protocolul privind criteriile de convergență prevede că acest „criteriu de stabilitate a prețurilor [...] are o stabilitate durabilă a nivelului prețurilor și o rată medie a inflației, în cursul unei perioade de un an înaintea examinării, care nu poate depăși cu mai mult de 1,5% rata inflației a cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor. Inflația se calculează cu ajutorul indicelui prețurilor de consum pe o bază comparabilă, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale”. Cerința privind durabilitatea presupune ca rezultatele satisfăcătoare în materie de inflație să fie atribuite în mod esențial evoluției costurilor de producție și a altor factori care influențează evoluția

prețurilor din punct de vedere structural, și nu influenței factorilor temporari. Prin urmare, examinarea convergenței include o evaluare a factorilor determinanți ai inflației și a perspectivelor pe termen mediu. Aceasta estimează de asemenea posibilitatea ca țara respectivă să atingă valoarea de referință în lunile următoare.¹

Valoarea de referință a inflației a fost calculată la 3,0% în martie 2007², cu Finlanda, Polonia și Suedia ca state membre cu cele mai bune rezultate.

La articolul 121 a treia liniuță, tratatul definește **criteriul ratei de schimb** ca reprezentând „respectarea limitelor normale de fluctuație prevăzute de mecanismul ratei de schimb din Sistemul Monetar European, timp de cel puțin doi ani, fără devalorizarea monedei în raport cu cea a altui stat membru”.

Articolul 3 din Protocolul privind criteriile de convergență prevede: „Criteriul de participare la mecanismul ratei de schimb (...) înseamnă că un stat membru a respectat marjele normale de fluctuație prevăzute de către mecanismul ratei de schimb al Sistemului Monetar European fără să cunoască tensiuni grave cel puțin pe parcursul ultimilor doi ani dinaintea examinării. În special, statul membru nu a devalorizat din proprie inițiativă rata de schimb centrală bilaterală a monedei sale față de moneda unui alt stat membru în aceeași perioadă”.

Perioada de doi ani pentru evaluarea stabilității ratei de schimb în prezentul raport este 27 aprilie 2005 - 26 aprilie 2007.

Criteriul de convergență care se referă la **situația finanțelor publice** este definit la articolul 121 alineatul (1) a doua liniuță din tratat „caracterul solid al finanțelor publice; acesta rezultă dintr-o situație bugetară care nu cunoaște deficit public excesiv în înțelesul articolului 104 alineatul (6)”. În plus, articolul 2 din Protocolul privind criteriile de convergență prevede că acest criteriu înseamnă că „în momentul examinării, un stat membru nu face obiectul unei decizii a Consiliului menționată la articolul 104c alineatul 6 din tratat, privind existența unui deficit excesiv”.

Articolul 121 alineatul (1) a patra liniuță din tratat menționează „caracterul durabil al convergenței atinse de statul membru și al participării sale la mecanismul ratei de schimb din Sistemul Monetar European, care se reflectă în **nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung**”. Articolul 4 din Protocolul privind criteriile de convergență prevede că acest „criteriu de convergență a ratelor dobânzilor (...) înseamnă că un stat membru a avut o rată a dobânzii nominală medie pe termen lung care nu poate depăși cu mai mult de 2% pe aceea a cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor. Ratele dobânzilor sunt calculate pe baza obligațiunilor de stat pe termen lung sau a unor titluri comparabile, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale”.

Valoarea de referință a ratei dobânzii a fost calculată la 6,4% în martie 2007.

¹ Previziunile referitoare la valoarea de referință sunt afectate de incertitudini semnificative având în vedere faptul că aceasta este calculată pe baza previziunilor referitoare la inflație pentru cele trei state membre pentru care se prevede cea mai mică inflație în perioada respectivă, sporind astfel marja de eroare.

² Data inițială pentru datele utilizate în prezentul raport este 26 aprilie 2007.

Conform articolului 121 din tratat, este necesară de asemenea examinarea altor factori relevanți pentru integrarea economică și pentru convergență. Printre acești factori suplimentari se numără integrarea pieței financiare și a pieței produselor, evoluția balanțelor de plăți ale conturilor curente și evoluția costurilor salariale unitare și a altor indici de preț. Acestea din urmă sunt incluse în evaluarea stabilității prețurilor.

În raportul de convergență din decembrie 2006 Comisia a estimat că Cipru îndeplinea trei dintre criteriile de convergență (stabilitatea prețurilor, situația finanțelor publice și ratele dobânzilor pe termen lung). În așteptarea adoptării proiectului de lege de modificare a legii privind Banca centrală a Ciprului din 2002 și 2003, s-a considerat că legislația cipriotă, în special legea privind Banca centrală a Ciprului, nu este pe deplin compatibilă cu articolul 109 din tratat și cu statutul SEBC în ceea ce privește integrarea băncii centrale în SEBC la momentul adoptării monedei unice euro.

2. COMPATIBILITATE JURIDICĂ

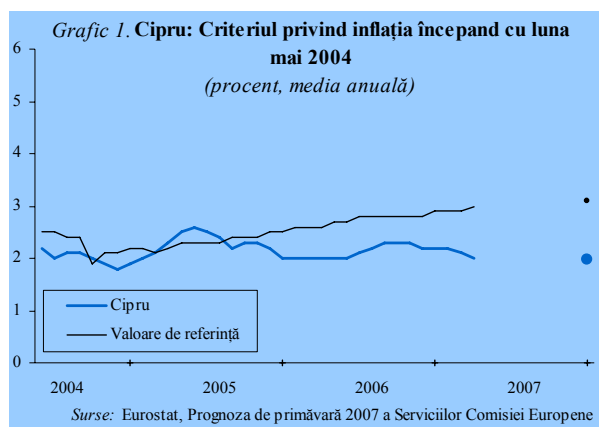
Toate incompatibilitățile rămase au fost abordate într-o lege care modifică legile privind Banca centrală a Ciprului din 2002 și 2003, adoptată de Parlament la 15 martie 2007. Legea a intrat în vigoare la data adoptării, deși anumite dispoziții vor începe să producă efecte abia la data introducerii euro în Cipru. În special, legea a abrogat sau modificat o serie de articole pentru a se ține seama de rolurile și competențele respective atribuite BCE, SEBC și Consiliului CE de către Tratatul CE. Este vorba de dispoziții privind politica monetară, operațiunile monetare și instrumentele SEBC, desfășurarea operațiunilor de schimb valutar și emiterea de bancnote și monede.

Legislația cipriotă, în special legea privind Banca centrală a Ciprului, este compatibilă cu cerințele Tratatului CE și cu cele ale statutului SEBC.

3. STABILITATEA PREȚURILOR

Respectarea valorii de referință

În Cipru inflația medie pe 12 luni s-a aflat sub valoarea de referință din august 2005. Rata medie a inflației în Cipru în perioada de 12 luni până în martie 2007 a fost de 2,0%, sub valoarea de referință de 3,0% și se pare că va rămâne sub valoarea de referință și în următoarele luni.³

³ Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2007, inflația medie pe 12 luni în Cipru va scădea la 1,3% în decembrie 2007, iar valoarea de referință va rămâne la 2,8%.

Factori determinanți și durabilitate

Cipru s-a bucurat dintotdeauna de o inflație destul de scăzută, deși uneori volatilă, care reflectă sensibilitatea economiei sale de dimensiuni reduse și deschisă la șocurile prețurilor externe. Inflația IAPC a fost în medie de 2,6% în perioada 1999-2006. Cu toate acestea, inflația a atins cote înalte de până la 6% în primăvara anului 2000 și din nou în iarna anului 2003, primul caz datorându-se în mare parte prețurilor mari pentru energie și alimente, iar cel de-al doilea în special creșterii ratei TVA datorită aderării și accizelor. Inflația a crescut în prima jumătate a anului 2006, dar a scăzut apoi la 1,4% în martie 2007, mai ales ca urmare a variației prețurilor pentru energie și alimente.

Inflația IAPC calculată excluzând energia și alimentele netransformate rămâne sub control, la o medie sub 1% din 2004. Inflația de bază moderată arată că presiunile inflaționiste determinante au rămas limitate, pe fondul unui decalaj de producție negativ și al creșterilor moderate ale costurilor salariale unitare (între 1 și 2% anual din 2004). În contextul unei pieți a muncii care se restrânge, presiunile salariale din ultimii ani, au fost atenuate de numărul tot mai mare de lucrători străini care au participat la sporirea forței de muncă și de disciplina exemplară în acest domeniu în sectorul public și în cel privat. Rata de schimb efectivă a lirei cipriote era stabilă în perioada 2005-2006, rămânând astfel neutră față de prețurile de import.

Inflația ar trebui să rămână la cote scăzute în următoarele luni datorită unui efect de bază pozitiv al prețurilor petrolului, datorită prețurilor scăzute pentru articolele de îmbrăcăminte și încălțăminte și reducerii accizelor la automobile. Evoluția inflației pe termen mediu va depinde în mare măsură de evoluția prețurilor pentru energie și a altor prețuri de import, precum și de controlarea eventualelor presiuni salariale și ale cererii în contextul unor condiții ciclice semnificative și al convergenței ratei dobânzii și a rezervelor obligatorii. Se prevede ca creșterile ratelor TVA pentru produse alimentare, produse farmaceutice și restaurante legate de îndeplinirea cerințelor UE, în condițiile în care actualele derogări expiră la sfârșitul anului 2007, să aibă un impact semnificativ asupra inflației (aproximativ un punct procentual). Deși acest efect ar fi temporar, nu pot fi excluse efectele secundare, în special cele datorate consecințelor creșterii TVA asupra indicelui costurilor de trai.

Cipru îndeplinește criteriul de stabilitate a prețurilor.

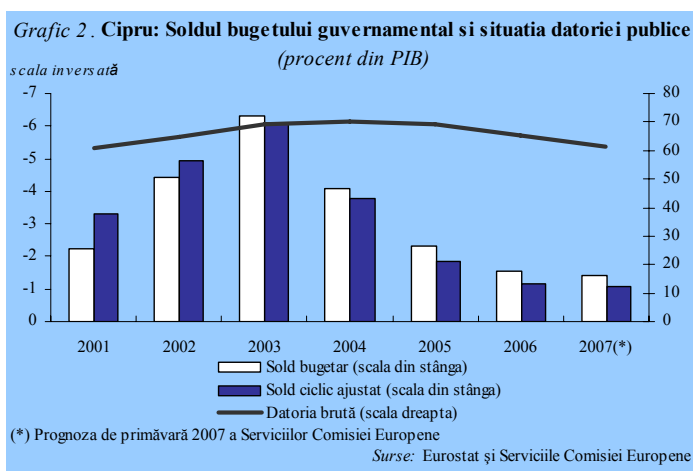
4. SITUAȚIA FINANTELOR PUBLICE

În prezent Cipru nu face obiectul unei decizii a Consiliului privind existența unui deficit excesiv, decizia privind existența unui astfel de deficit excesiv în Cipru adoptată de Consiliu la 5 iulie 2004⁴ fiind abrogată de Decizia Consiliului din 11 iulie 2006⁵.

Deficitul public general a atins cota maximă de 6,3% din PIB în 2003, dar a fost redus semnificativ în următorii ani, la 1,5% din PIB în 2006, ca urmare a aplicării unei ajustări fiscale puternice în 2004 și 2005. Pentru 2007, previziunile serviciilor Comisiei din primăvara anului 2007 estimează un deficit aproape neschimbat (1,4% din PIB).

În avizul său privind Programul de convergență actualizat pentru Cipru din decembrie 2006, Consiliul a considerat că după corectarea deficitului excesiv în 2005, Cipru făcea progrese considerabile spre obiectivul pe termen mediu (OTM) și că strategia bugetară din program părea suficientă pentru atingerea OTM până în 2008. În același timp, Consiliul a invitat Cipru să controleze cheltuielile publice cu pensiile și să aplice în continuare reforme în domeniul pensiilor și în cel al îngrijirii sănătății pentru a îmbunătăți durabilitatea pe termen lung a finanțelor publice și pentru a aplica strategia de consolidare fiscală așa cum se prevede în program.

În perioada de șapte ani de până în 2006, valorile veniturilor totale și cele ale cheltuielilor totale au urmat, în medie, o tendință ascendentă. Veniturile totale au crescut, în special datorită unei combinații de măsuri structurale și derogatorii. Măsurile structurale includeau alinierea ratelor TVA la *acquis* în mai 2004 și măsuri pentru descurajarea evaziunii fiscale, în timp ce măsurile derogatorii se prezentau sub forma unui dividend excepțional pentru profiturile din trecut ale organizațiilor semi-guvernamentale și a unei amnistii fiscale. Cheltuielile primare curente au crescut, în special datorită creșterilor salariale și a transferurilor sociale. După 2005, creșterea cheltuielilor a fost restricționată de impunerea unui plafon pentru ratele nominale de creștere ale cheltuielilor primare și de capital curente.

⁴ 2005/184/CE, JO L 62, 9.3.2005, p.19.

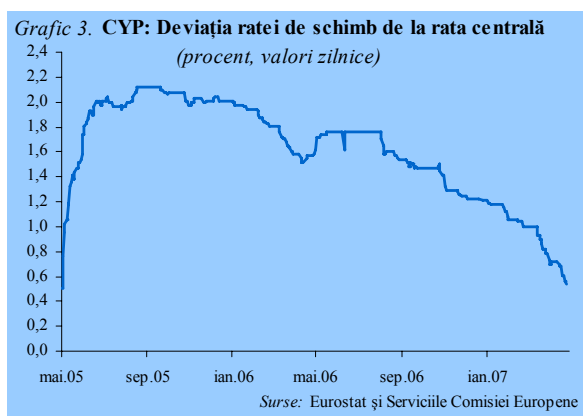
⁵ 2006/627/CE, JO L 256, 20.9.2006, pp.13-14.

Datoria publică a urmat o tendință ascendentă între 2000 și 2004 dar este în scădere din 2005. Aceasta a scăzut la 65,3% din PIB în 2006 și, conform Previțiilor serviciilor Comisiei din primăvara anului 2007, va continua să scadă în 2007, ajungând la 61,5% din PIB.

Cipru îndeplinește criteriul situației finanțelor publice.

5. STABILITATEA RATEI DE SCHIMB

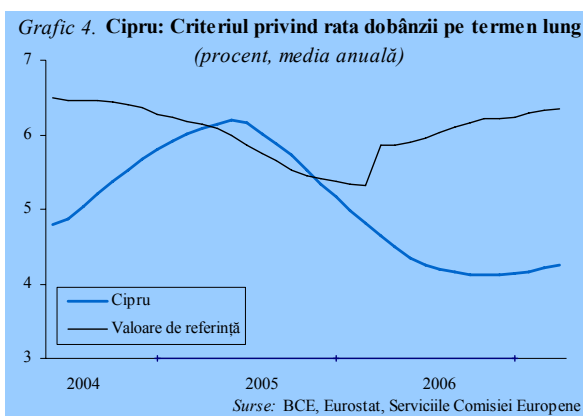
Cipru participă la ERM II din 2 mai 2005, adică de 24 de luni la data adoptării prezentului raport. Înainte de intrarea în ERM II, Banca centrală a Ciprului aplica un sistem de evaluare unilateral față de euro, cu fluctuații în limite relativ restrânse. În timpul perioadei evaluate în care Cipru nu participa la ERM II (27 aprilie – 1 mai 2005), lira a rămas la valori apropiate de viitoarea rată centrală. De la intrarea în ERM II, lira s-a menținut în jumătatea superioară a marjei de fluctuație, aproape de rata centrală și nu a înregistrat tensiuni grave. Indicatorii suplimentari, precum evoluția ratelor dobânzilor pe termen scurt și rezervele valutare, nu atestă existența unor presiuni asupra ratei de schimb.

Cipru îndeplinește criteriul ratei de schimb.

6. RATELE DOBÂNZILOR PE TERMEN LUNG

În anul care a precedat luna martie 2007, rata medie a dobânzii pe termen lung în Cipru a fost de 4,2 %, sub valoarea de referință de 6,4%. Ratele medii ale dobânzilor pe termen lung în Cipru s-au aflat sub valoarea de referință din noiembrie 2005. Ratele dobânzilor pe termen lung în Cipru au scăzut considerabil în ultimii ani, ca și diferențele față de zona euro. Micile diferențe de randament față de zona euro arată că riscul de țară rezidual perceput de piețe este scăzut.

Cipru îndeplinește criteriul de convergență a ratelor dobânzilor pe termen lung.

7. ALȚI FACTORI

Au fost examinați și alți factori, inclusiv integrarea piețelor financiare și a produselor și evoluția balanțelor de plăți. Economia Ciprului este integrată foarte bine în cea a UE. În special, comerțul și ISD sunt în creștere iar sistemul financiar cipriot este strâns legat de sistemele financiare din UE și din alte țări în materie de filiale și sucursale ale băncilor străine care operează în Cipru. Deficitul contului curent în Cipru a crescut în ultimii ani, de la 3,2% din PIB în 2003 la 5,9% din PIB în 2006. În această perioadă, deficitul contului curent și cel al contului de capital a crescut de la 1,9% la 5,9% din PIB. Deficitul contului curent reflectă diferențe majore între schimburile comerciale nete cu bunuri și servicii. În general, excedentele substanțiale în schimburile comerciale cu servicii nu compensează deficitele mari din schimburile comerciale cu bunuri și balanțele negative de venituri. Din punct de vedere al finanțării, influxurile de ISD nete au acoperit mare parte din soldul contului curent.

* * *

Pe baza evaluării îndeplinirii criteriilor de convergență, Comisia consideră că Cipru a atins un grad înalt de convergență durabilă.